

5.3. Ar-Ge Yoğun Başlangıç Firmalarını Etkinleştirmek ve Sayılarını Artırmak Amacıyla Politika Araçlarının Geliştirilmesi [2011/103]

KARAR ADI

2011/103 Ar-Ge Yoğun Başlangıç Firmalarını Etkinleştirmek ve Sayılarını Artırmak Amacıyla Politika Araçlarının Geliştirilmesi

- Ar-Ge yoğun başlangıç firmalarının fikir aşamasından pazara ulaşmasına kadar geçirdikleri evreler dikkate alınarak, bu evrelere uygun aşamalı destek mekanizmalarının geliştirilmesi, başlangıç firmalarının sayısının artmasını tetikleyecek ekosistemin oluşturulması ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması
- Ar-Ge yoğun başlangıç firmalarını destekleyen risk sermayesi fonlarının etkinleştirilmesi, bunlara kamunun ortak olabilmesi ve kamu Ar-Ge merkezlerinde yapılan araştırma sonuçlarının ticarileşmesi süreçlerinin iyileştirilmesi için gerekli mevzuat çalışmalarının yapılması

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 97/11 Risk Sermayesi Yatırım Ortaklıklarının Yaygınlaştırılması
- 2010/201 Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016

SORUMLU KURULUŞ

- TÜBİTAK
- TÜBİTAK

İLGİLİ KURULUŞLAR

- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, YÖK
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurulu

GEREKÇE

Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine kurumlar tarafından sağlanan finansal kaynakların Ar-Ge aşamalarına göre dağılımına bakıldığında, temel ve uygulamalı araştırma ile deneysel geliştirme safhalarına 2005-2010 döneminde aktarılan bütçenin 2000-2004 döneminde aktarılanla kıyasla %700'lük bir artış göstererek yaklaşık 7,5 milyar TL olduğu görülmektedir. Bununla birlikte yapılan araştırmaların sonuçlarının ticarileştirilmesi safhasına ayrılan destek miktarı 2005-2010 döneminde yaklaşık 131 milyon TL olarak gerçekleşmiştir¹. Görüldüğü üzere, bilgi ve teknoloji üretilmesine yönelik ayrılan kamu kaynağı kayda değerken, üretilen teknolojilerin ürün veya hizmet şeklinde ticarileştirilmesi yolu ile ekonomik katma değer yaratılmasına yönelik desteklerin artırılması gerekmektedir.

Ayrıca Türkiye'de, özellikle Ar-Ge ve yenilik tabanlı girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesi süreci başta olmak üzere, araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesine yönelik mevcut desteklerin çoğunlukla finansal destek olarak görüldüğü ve bunun sonucu olarak danışmanlık (mentorship), iş planı ve fizibilite oluşturma eğitimleri vb. konularında daha etkin desteğe ihtiyaç duyulduğu değerlendirilmektedir. Bu tür danışmanlık hizmetlerinin özellikle, fikir aşamasından firmaların ürünlerini piyasa sunduktan sonra ilk kâr etmeye başladıkları aşamaya kadarki süreyi kapsayan ölüm vadisi² döneminde kritik öneme sahip

¹ Teknolojinin Ticarileştirilmesi için bütçe hesaplamasında KOSGEB destekleri, TTGV Ticarileştirme Desteği ve BSTB Teknogirişim Sermayesi destekleri dikkate alınmıştır.

² Ford G.S; Koutsky M. T. and Spiwak L.J. (2007) A Valley of Death In The Innovation Sequence: An Economic Investigation; Prepared for the Commerce Department, Technology Administration, Under Study Contract No. SB1341-05-2-0023 administered by KT Consulting, Inc

olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, başlangıç firmalarının kurulmasına yönelik oluşturulması gereken ekosistemin, başlangıç firmalarının yaşam döngüsünde bulunduğu evreye özgün ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak bir bütün olarak ele alınması ve her evreye özgü finansal desteklerin tamamlayıcı danışmanlık destekleri ile zenginleştirilmesi gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, başlangıç firmalarının kurulmasına yönelik kamunun ortak olabileceği etkin çalışan risk sermayesi yatırımlarının (girişim sermayesi ortaklıkları vb.) varlığı da ekosistemi güçlendirmektedir³. Ülkemizde girişim sermayesi ortaklığı olarak ilk kurulan şirket 1996 yılında Vakıflar Bankası'nın bir yan kuruluşu olarak kurulan Vakıf Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. olup; bunun yanı sıra KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı (KOBİ AŞ), İş Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş., Rhea Girişim gibi çeşitli şirketler de bulunmaktadır⁴. Ancak, ülkemizdeki özellikle Ar-Ge yoğun başlangıç firmalarının kurulmasını teşvik edecek bu tür yapıların sayısının artırılması ve etkinleştirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, Türkiye'de Ar-Ge yoğun başlangıç firmalarını destekleyen risk sermayesi fonlarının etkinleştirilmesi ve bunlara kamunun ortak olabilmesi sürecinin iyileştirilmesi için mevzuat çalışmalarını yürütmek üzere kurumlararası eşgüdüm içerisinde çalışmalar yapılması önem arz etmektedir. Kamunun bu tür ortaklıklar içerisinde yer almasının, ülkemizdeki risk sermayesi piyasasına doğrudan yabancı yatırımların çekilmesine de katkı vereceği değerlendirilmektedir.

Benzer şekilde kamu Ar-Ge merkezlerinde yapılan araştırmaların sonuçlarının ticarileşme (spin-off, lisanslama) süreçlerinin iyileştirilmesi de önem arz etmektedir.

Bu karar taslağı ile ilgili hususların, Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016 stratejik amaçlarından, "Araştırma Sonuçlarının Ticari Ürün ve Hizmete Dönüşümünün Teşviki" altında "Ar-Ge ve yeniliğe dayalı firma başlangıç desteklerinin teşvik edilerek bilgi ve teknolojilerin ticarileştirilme kapasitesinin artırılması" stratejisiyle uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.

KARAR

Ar-Ge yoğun başlangıç firmalarının etkinleştirilmesi ve sayılarının artırılması amacıyla,

- a. Ar-Ge yoğun başlangıç firmalarının fikir aşamasından pazara ulaşmasına kadar geçirdikleri evreler dikkate alınarak, bu evrelere uygun aşamalı destek mekanizmalarının geliştirilmesi, bu firmaların sayısının artmasını tetikleyecek ekosistemin oluşturulması ve bu firmalara danışmanlık hizmetlerinin sunulmasına karar verilmiştir. Bu karar doğrultusunda gerekli politika araçlarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar, TÜBİTAK tarafından Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve YÖK'ün katılımıyla yürütülecektir.
- b. Ar-Ge yoğun başlangıç firmalarını destekleyen risk sermayesi fonlarının etkinleştirilmesi, bunlara kamunun ortak olabilmesi ve kamu Ar-Ge merkezlerinde yapılan araştırmaların sonuçlarının ticarileşmesi (spin-off, lisanslama vb.) süreçlerinin iyileştirilmesi için gerekli mevzuat çalışmalarını yapmak üzere TÜBİTAK'ın başkanlığında Hazine Müsteşarlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu katılımıyla bir çalışma grubu oluşturulmasına ve gerekli düzenlemelerin yapılmasına karar verilmiştir.

³ Durufle G. (2010) Government involvement in the venture capital industry International comparisons; Canada's Venture Capital and Private Equity Association.

⁴ "Girişim Sermayesi Ortaklıkları", Türkiye'de Sermaye Piyasası Kurulu tarafından, kayıtlı sermayeli olarak kurulan ve çıkarılmış sermayelerini esas olarak girişim sermayesi yatırımlarına yönelten ortaklıklar olarak tanımlanmıştır (2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu). Ayrıca, Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine tâbi bu tip halka açık yatırım ortaklığı yapılarına vergisel teşvik de sağlanmış ve söz konusu şirketlerin portföy işletmeciliğinden doğan kazançları kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur. Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları, Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerine uymakla yükümlü olup, anonim şirkette kurucu olabilecek gerçek ve tüzel kişiler girişim sermayesi yatırım ortaklığı kurup; işletebilmektedir (Sermaye Piyasası Kurulu (2010), Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları, SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-6).